

Збаразька централізована бібліотечна система
Методично-бібліографічний відділ

**Серія: «Видатні люди
Збаражчини»**

Зима, що нас зміншла...

**Рекомендаційно-бібліографічний
посібник**

Збараж – 2015

Укладачі: *В. Радовська*, провідний методист
методично-бібліографічного відділу;
Н. Сенчишин, провідний бібліограф
методично-бібліографічного відділу

Комп'ютерний набір: В. Радовська

Відповідальна за випуск: *О. Бойко*, директор
Збараської ЦБС.

З-62 Зима, що нас змінила... [Текст]: реком.-бібліогр. посіб. /
Збараська центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. В. Радовська,
Н. Сенчишин. – Збараж: [б. в.], 2015 – 57 с.

Посібник присвячений річниці загибелі наших земляків Устима
Голоднюка та Назарія Войтовича під час Революції Гідності (*листопад 2013-
лютий 2014 рр.*). Вони назавжди залишаться у наших серцях молодими
мужніми патріотами, які хотіли змінити свою Батьківщину.

Дане видання розраховане на широке коло читачів та усіх хто цікавиться
історією нашої держави.

Електронну версію посібника розміщено на веб-сайті Збараської ЦБС:
<http://zbarazh-library.com.ua>

Революція Тідності: хроніка подій.

Перша акція протесту. У четвер, 21 листопада, Кабмін України на таємній частині свого засідання ухвалив постанову, якою призупинив процес підготовки до підписання Угоди про асоціацію з Європейським союзом. Відповідний документ було оприлюднено на сайті українського уряду.

У соціальних мережах поширились заклики прийти на Майдан Незалежності, щоб висловити протест. Станом на 23:10 на Майдані було близько 2 тисяч людей. Також небайдужі українці висловили своє обурення у Львові, Хмельницькому, Луцьку, Ужгороді, Харкові

та Донецьку. Тодішня влада моментально відреагувала на спротив громадян. Окружний суд м. Києва постановив заборонити під час проведення мирних масових акцій встановлювати малі архітектурні форми у вигляді наметів, кіосків, навісів, у тому числі тимчасових та пересувних, із 22 листопада 2013 року по 7 січня 2014 року на Майдані Незалежності, вул. Хрещатик та Європейській площі.

Другий день Майдану. Кількість активістів починає зростати. Вдень на місці мітингу встановили металеве огороження та різдвяні кіоски. Станом на 14:30 туди вивели Беркут. Близько 21:00 міліція перешкодила спробі активістів встановити намети, через що відбулися сутички. Увечері тривав мітинг, на який зібралося близько 3-5 тис. людей. Майдан відбувається також в регіонах.

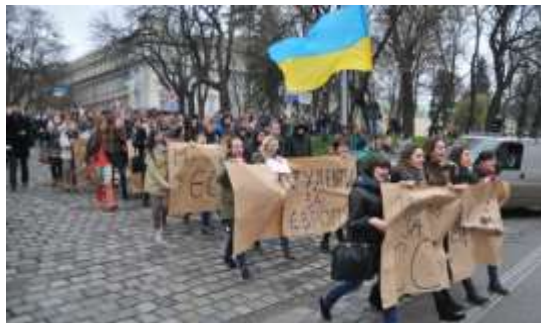
Третій день Майдану. Київська міліція намагалася відтіснити мітингувальників, розширивши площу навколо місця встановлення новорічної ялинки. Євромайдан набуває чималих обертів та відбувається у більшості обла-
сних центрів.

24 листопада 2013.
«За європейську Україну!». В Києві відбулась

велика хода та мітинг на Майдані

Незалежності, які зібрали більше ніж 100 тисяч громадян України. Цього дня Євромайдани відбулися також у багатьох містах світу: Мюнхені, Берліні, Женеві, Парижі (біля Ейфелевої вежі), Лондоні (кілька сотень учасників скандували «Україна в Європу»), Осло, Стокгольмі, Мальме, Будапешті, Вільнюсі, Тбілісі та ін. У Відні біля

колони Святої Трійці зібралося близько 150 осіб із плакатами за зближення України з Євросоюзом.

Близько 15:00 на вулиці Грушевського під будинком уряду відбулись зіткнення міліції з мітингувальниками. За даними столичного управління

МВС, мітингарі зі «Свободи» кидали у правоохоронців арматуру, запалені фаєри та каміння. Міліціонери застосували гумові кийки, сльозогінний газ і світлошумові гранати для розгону натовпу. За словами очевидців, вибухові пакети у правоохоронців почали кидати «тітушки», яких потім міліція організовано завела у Кабмін через третій під'їзд. Майже опівночі почався штурм Майдану, однак протестувальникам вдалось відбити атаки «Беркуту» та відтіснити їх.

Наметове містечко в Києві збільшується, а тим часом в регіонах відбуваються масові студентські мітинги.

26 листопада, 2013. Страйк Могилянки та КНУ. Дві колони студентів з КНУ ім. Т.Шевченка та НаУКМА пройшли спільною ходою до Майдану Незалежності.

29 листопада, 2013. Євроланцюг. Активісти вибудували живий ланцюг, що з'єднав Майдан з кордоном Польщі. Живий ланцюг пройшов по трасі Київ-Чоп.

30 листопада, 2013.

Кривавий розгін. Близько 4-ї ранку беркутівці оточили площу і жорстоко побили учасників протесту, переважно студентів. При розгоні Євромайдану силовики активно використовували палиці і звукошумові гранати. 35 учасників

були затримані, кілька десятків отримали важкі поранення. Декому вдалось сховатись в Михайлівському соборі. Ця подія стала однією з

ключових у мирному спротиві активістів: якщо раніше вони відстоювали лише Угоду про асоціацію, то після – наголошують на правах людини та принципах свободи та демократії.

1 грудня, 2013. Нова хвиля протестів. Після розгону студентів євромайданівські протести набули ще більшого розмаху. Був створений Штаб національного спротиву, основною вимогою якого була відставка Кабміну, а також проведення позачергових виборів Президента й уряду. У цей день відбулось Всеукраїнське віче. Хода розтяглась від парку Шевченка до Майдану Незалежності.

14:30. 1 грудня, 2013. Сутичка біля АП. Група молодиків-провокаторів закидала працівників міліції бруківкою і фаєрами. Робились спроби прорвати ланцюг силовиків за допомогою екскаватора. Представники опозиції закликали людей не піддаватись на провокації й не йти на штурм. Згодом силовики почали жорстокий наступ, внаслідок чого постраждало кілька десятків журналістів.

14:30. 4 грудня, 2013. Майдан стоїть. Протестний рух міцніє. В Майдану навіть з'являється своя інфраструктура.

14:30. 6 грудня, 2013. Лежачий пікет. Демократичний Альянс почав лежачий протест під Генпрокуратурою. Протест проводиться на підтримку вимоги

звільнити дев'ятох хлопців, заарештованих Шевченківським районним судом 3 грудня на 60 днів за підозрою в організації масових заворушень у Києві 1 грудня.

14:30. 7 грудня, 2013. Європіаніно. На Майдані почалась культурна революція. Активісти встановили Європіаніно.

12:00. 8 грудня, 2013. Марш мільйонів. В столиці відбувся Марш Мільйонів – Народне Віче за європейське майбутнє України, в якому взяли участь близько мільйона українців.

Одночасно з Маршем мільйонів у Києві відбувався й провладний мітинг. Антимайдан охороняли силовики, журналістів на території

не пропускали.

18:00. Падіння воядя. В Києві на бульварі Шевченка активісти повалили пам'ятник Леніну.

10 грудня, 2013. Зачистка в урядовому кварталі. «Тигр» та внутрішні війська силою прорвали блокаду військової частини у Василькові і привезли в центр столиці 18 одиниць військової техніки та автобуси зі спецпризначеннями. Впродовж дня не працювали центральні станції метро, Майдан готувався до штурму. Ввечері внутрішні війська та спецпризначенці розпочали атаки на блокпости та барикади Євромайдану в урядовому кварталі,

першою була розібрана барикада біля будинку уряду, згодом на Лютеранській. До 4 години ранку 10 грудня спецпризначенці знищили всі барикади в урядовому кварталі, у сутичках постраждали близько 10 мітингувальників.

11 грудня, 2013. «Ніч Гідності». Після зустрічі з спецпредставником ЄС Кетрін Ештон та помічником Держсекретаря США Вікторією Нуланд, Віктор Янукович заявив, що «влада діятиме виключно в рамках закону і ніколи не вживатиме сили проти мирних зібрань». Однак вже вночі відбулась масштабна спроба зачистки Майдану. Ситуацію врятували кияни, які відгукнулись на заклики мітингувальників про допомогу. Як наслідок силовики були змушені відступити. Однак із боку мітингувальників були постраждалі та затримані.

12 грудня, 2013. 22 день. Майдан продовжує стояти.

14 грудня, 2013. Концерт «Океану Ельзи» на Майдані Незалежності. Гурт «Океан Ельзи» виступив в своєму першому складі, до якого входили: Святослав Вакарчук, Павло Гудімов, Денис Глінін, Дмитро Шуров та Юрій Хусточка.

15 грудня, 2013. День Гідності. На Майдані відбулось третє Народне віче, його відвідали також американські сенатори Джон Маккейн (республіканець) та Кріс Мерфі (демократ).

22 грудня, 2013. Четверте Народне віче. Створення народного об'єднання «Майдан».

26 грудня, 2013. Геть кривавого міністра! Тисячі людей зібралися на мітинг під стінами Міністерства внутрішніх справ. Їхня вимога – відставка міністра Віталія Захарченка та покарання тих, хто нападає на активістів Євромайданів.

29 грудня, 2013. «Вітя, ми приїхали!» Понад тисяча машин взяла участь в автопробігу до Межигір'я та до будинку Віктора Медведчука. Останньому зламали паркан.

31 грудня, 2013 – 1 січня, 2014. Майдан святкує Новий Рік. На Майдані в новорічну ніч гімн співали від 200 тисяч до 500 тисяч людей.

3 січня, 2014. Один – за всіх! І всі – за одного! Декілька сотень

українців прийшли під стіни Печерського районного суду, аби висловити незгоду з діями правоохоронних органів, прокуратури та суду, які вже місяць утримують під вартою 21-річного студента Ярослава Притуленка. Хлопця затримали після сутички на Банковій 1 грудня.

7 січня, 2014. Різдво на Майдані. У дзвони били столичні храми та дзвеніли у дзвоники люди, які прийшли на головну площу Києва святкувати Різдво.

10 січня, 2014. Сутички під Святошинським РВ УМВС і «коридор ганьби». Увечері 10 січня у Києво-Святошинському районному суді відбулося засідання, на якому було винесено вирок у справі «васильківських терористів» – кожен з них отримав 6 років ув'язнення. В цей час біля суду люди зібралися на пікет, заблокувавши будівлю. Спочатку їх намагалися витіснити міліціонери з «Грифону», але згодом на допомогу їм приїхав «Беркут», який відразу вискочив з кількох автобусів і почав жорстоко бити людей кийками. Згодом мітингувальники таки змусили силовиків відступити та зняти маски.

11 січня, 2014. Всеукраїнський форум Євромайданів в Харкові. Попри безпрецедентні намагання Харківської влади перешкодити проведенню всеукраїнського форуму Євромайданів, він

таки відбувся. Ввечері потужна хода Євромайдану розтягнулася на всю Сумську. *«Рабів до раю не пускають!»* – гукали євромайданівці змерзлому зібранню бюджетників, яких в той час змушували стояти на провладному зібранні.

12 січня, 2014. Перше Віче у новому році. До заходу приєдналося понад 50 тис. людей.

16 січня, 2014. Ухвалено «диктаторські закони». Закони ухвалювались підняттям рук, без використання системи «Рада» та без обговорення, а їхні тексти стали доступні тільки після того, як депутати за них проголосували. Ці законодавчі акти обмежували права громадян, надавали органам державної влади більшу свободу дій у сфері покарання учасників акцій протесту і мали на меті криміналізувати опозицію та громадянське суспільство. Зокрема, заборонялися рух у колонах більше п'яти автомобілів, встановлення наметів, носіння шоломів, допомога протестувальникам, поширення інформації про силові структури тощо.

17 січня, 2014. Янукович легітимізує диктатуру. Янукович підписав закони, проголосовані Верховною Радою 16 січня.

19 січня, 2014. Протести біля Лук'янівського СІЗО та нова хвиля протестів на Майдані. В Києві відбуваються масові акції проти ухвалених 16 січня законів. На Майдані в цей день було до 500 тисяч протестувальників.

16:00-20:00. 19 січня, 2014. Грушевського в вогні. Після Віче 19 січня частина мітингувальників, розчарованих бездіяльністю опозиції, почала штурм силовиків на вулиці Грушевського. Мітингувальники розібрали частину бруківки і кидали нею та «коктейлями Молотова» убік блокпостів. Своєю чергою, силовики відповідали гранатами, що

викликають важкі осколкові поранення, гумовими кулями та водометами.

Протистояння на Грушевського. День другий. Біля стадіону «Динамо» ім. В.Лобановського вирости барикади, люди розбирали

бруківку та навіть змайстрували щось на кшталт катапульти. Весь час в сторону кордону з «Беркуту» та ВВ летіли «коктейлі Молотова» та бруківка. У відповідь мітингувальники отримували гумові кулі та каміння. Стріляв по учасниках акції

снайпер. Як стверджували медики та очевидці, він цілився в голову, шию, очі. А ще – цілеспрямовано стріляв у журналістів та їхні камери. Відбувся перший раунд переговорів опозиції з Януковичем. Безрезультатний.

21 січня, 2014. Протистояння на Грушевського. День третій. Протести тривають. Майданівці змусили групу так званих «тітушок» просити вибачення в українського народу.

Кривавий День Соборності. Перші з Небесної Сотні.

Загострення конфлікту між майданівцями та силовиками. Стягнення військ до Києва, штурм «Беркута». За офіційними даними, було вбито 3 молодих чоловіків. Сергій Нігоян, вірмен за походженням, Михайло Жизневський, білорус – були вбиті вогнепальною зброєю. Тіло ще одного хлопця, який впав із 13-метрової колони стадіону «Динамо» ім. В.Лобановського та помер у лікарні залишилось невпізнаним. Також у лісосмузі в Бориспільському районі Київської області було знайдено тіло Юрія Вербицького. Крім того, в цей день бійці

спецзагону міліції на морозі роздягли Михайла Гаврилюка до шкарпеток і оголеного піддавали тортурам та проводили з ним знущальну фотосесію (тоді температура в Києві становила $-9 - -10^{\circ}\text{C}$). Другий раунд переговорів з Януковичем теж не приніс результатів. В областях

починається захоплення держадміністрацій мітингувальниками.

23 січня, 2014. «Мирний четвер». На Грушевського панує тимчасовий мир. Шини палають і далі.

24 січня, 2014. Хиткий мир. Переговори опозиції з Януковичем провалились. Майдан не дав мандат на їхнє продовження. «Мир» продовжується. Матері учасників протистояння на Грушевського прийшли до «Беркуту» з проханням зупинити насильство.

25 січня, 2014. Протести тривають. В Києві відбувається Всеукраїнська конференція Євромайданів, а в регіонах відбуваються масові арешти за захоплення адмінбудівель. В Києві активісти зайняли будівлю Міністерства енергетики та вугільної промисловості на вулиці Хрещатик. В Донецьку відбувся пікет під резиденцією Ахметова.

26 січня, 2014. Похорон. На Грушевського – мир. Протестувальники взяли Український дім після того, як звідти вийшли силовики. Через похорон активіста Євромайдану Михайла Жизневського,

Народне віче на Майдані Незалежності скасували. Замість цього провели молебень та панахиду. Активісти влаштували траурну ходу від Майдану до вулиці Богдана Хмельницького. Також захопили будівлю Міністерства юстиції на Городецького, 13 в Києві.

27 січня, 2014. Не стріляй! Таку акцію провели на Майдані журналісти. Завдяки тимчасовому перемир'ю кільком десяткам працівників преси вдалося впритул підійти до кордону бійців внутрішніх військ. Вони тримали в руках плакати «Журналісти – не мішені», «Ми громадяни однієї країни»:

не стріляй», «Працюємо, а не воюємо» тощо. Крім того, акцію солідарності з майданівцями провели люди на візках.

28 січня, 2014. Захопити все. Захоплення адміністрацій в областях стихають.

15:00. 28 січня, 2014. Азаров, Goodbye! Янукович ухвалив відставку Азарова й Кабміну. В.о. прем'єр-міністра став Сергій Арбузов.

15:00. 30 січня, 2014. Люди не покидають Майдан, незважаючи на сильні морози. В Києві підпалюють машини з львівськими номерами. Рибак підписав скасування «законів 16 січня», всі очікують рішення Президента.

15:00. 31 січня, 2014. Ні диктатури! Янукович підписав скасування законів 16 січня.

15:00. 1 лютого, 2014. Мюнхен. Опозиція та представники влади 1 лютого обговорюють українську ситуацію на щорічній конференції з безпеки в Мюнхені, де Європа та США обіцяли підтримати українців. У Києві тим часом більш-менш спокійно (за винятком чергового підпалу авто вночі).

15:00. 2 лютого, 2014. Генеральне прибирання. Суд дозволив одному з лідерів Автомайдану Дмитрові Булатову виїхати на лікування за кордон. ЄС обіцяє розглянути введення санкцій проти українських чиновників 10 лютого. На Грушевського тим часом спокійно, Євромайданівці влаштували «генеральне прибирання» центру столиці.

15:00. 4 лютого, 2014. 1739 жертв. За три місяці Майдану постраждали 1739 людей, 4 загинули, 35 зникли безвісти. 3 лютого, напередодні приїзду в Київ високоповажного комісара з прав людини Ради Європи Нілса Муйжнієкса, на Майдані пройшла акція «Ніхто не забутий! Ніщо не забуте!».

15:00. 5 лютого, 2014. Гуцули. На Майдан прибули гуцули з трембітами. Того ж дня на Майдані з'явилась «Мистецька сотня», а до

того була організована «Жіноча сотня». Зазначимо, що «Мами майдану» щодня приходили до силовиків із проханням відкинути щити та стати на сторону народу.

15:00. 8 лютого, 2014. Музика Майдану. Майдан живе своїм життям. Кілька днів тому відбулось перше майданне весілля, тепер протестувальники зігріваються теплом вогнища й пісень.

15:00. 9 лютого, 2014. Майдан з парасольками. У центрі Києва на Грушевського відбулася акція на підтримку опозиційного російського телеканалу «Дождь». Близько 100 людей зібралися із парасольками, на деяких із них були рожеві стрічки (колір каналу). Також відбулось традиційне віче.

15:00. 10 лютого, 2014. Концерт «екстремістів». Революція Гідності продовжується. На Грушевського активісти Євромайдану влаштували фортепіанний концерт. Грали Руслана, Антуанетта Міщенко та Піаніст-Екстреміст...

15:00. 13 лютого, 2014. Затримання в Донецьку. В Донецьку затримали більше 10 активістів Євромайдану.

15:00. 16 лютого, 2014. В очікуванні амністії. Активісти розблокували кілька облдержадміністрацій. За їхніми словами всі формальні умови закону про амністію виконано. Штаб опору, Рада Майдану вимагають негайного введення Закону про амністію в дію. Зокрема, закриття близько 2000 кримінальних справ проти учасників протестів, остаточну реабілітацію 236 раніше заарештованих, що перебувають під домашнім арештом і поручительством побратимів. Відбулося також традиційне Віче.

18 лютого, 2014. Кривавий вівторок. Зранку було заплановано «Мирний наступ» — багатотисячну ходу учасників Євромайдану до Верховної Ради України. Але дорогу їм заблокувала міліція. На розі вулиць Грушевського та Кріпосного провулку учасники демонстрації штурмували міліцейські автомобілі. Бійці спецпідрозділу «Беркут» застосували спецзасоби: світлошумові гранати та помпові рушниці

Форт-500, зокрема, силовики піднялись на дах будинку по вул. Інститутській 17/5 і звідти кидали шумові гранати та стріляли з рушниць. З боку учасників «Мирного наступу» у сторону правоохоронців летіли каміння та петарди, крім того,

протестувальники підпалили дві вантажівки КАМАЗ, що блокували проїзджу частину. Силове протистояння відновилось.

Україна в вогні. Близько 20 години під час антитерористичної операції з усіх боків на Майдан Незалежності розпочався наступ силовиків. Проти демонстрантів, яких на Майдані перебувало близько

20 тисяч, зі сторони вулиці Інститутської були застосовані водомети (загалом повідомлялося про 3 водомети), було підтягнуто 2 БТРи. Один з бронетранспортерів протаранив барикаду мітингувальників з боку Європейської площі, після чого був підпалений

дemonстрантами за допомогою пляшок із займистою сумішшю, крім БТРу активісти підпалили 2 водомети. Міліція також застосовувала світлошумові гранати, з боку протестувальників у «Беркут» летіла піротехніка. Близько 22 години загорівся Будинок профспілок, де в той час перебували поранені. Вдалося врятувати приблизно 3-4 десятки людей, ще стільки ж вважаються загиблими.

23:00. 18 лютого, 2014 — 10:00. 19 лютого, 2014. День Гніву на Заході. Масове захоплення будівель силових структур у Львові, Івано-

Франківську, Тернополі, Луцьку.

23:00. 19 лютого, 2014. Протистояння в Кисві триває. Майдан тримає позиції. Далі палають шини. Задіяні водомети. Кількість загиблих станом на 14:52

збільшилась до 26. Постраждав щонайменше 21 журналіст.

10:00. 20 лютого, 2014 — 23:17. 20 лютого, 2014. «Чорний четвер». Почались масові розстріли мітингувальників. За різними даними в День скорботи 20 лютого загинуло від 70 до 100 українців. На 12:45 21 лютого упізнано тіла 67 загиблих мітингувальників і 12 правоохоронців.

Останній ультиматум.

Лідери опозиції підписали з Віктором Януковичем угоду щодо врегулювання кризи в Україні. Відповідно до угоди, *впродовж 48 годин з моменту її підписання мала б відновити дію Конституція України в редакції 2004 року та сформовано новий коаліційний уряд; до вересня 2014 року треба було провести конституційну реформу; до грудня 2014 року – провести позачергові президентські вибори.* Того ж дня Рада підтримала Конституцію 2004 року. В Херсоні, Запоріжжі, Дніпропетровську, Харкові та інших містах не вщухають промайданівські мітинги. В

країні набирає обертів «ленінопад» – масове демонтування пам'ятників вождів. Вже ввечері відбувся велелюдний Майдан, де вже після виступу лідерів опозиції, на трибуну піднявся один із «сотників Самооборони Майдану», Володимир Парасюк, і

заявив, що Майдан не буде терпіти Януковича ще рік. Сотник проголосив ультиматум, що якщо Янукович не піде у відставку до ранку, то самооборона піде на штурм.

23:00. 21 лютого, 2014 — 6:00. 22 лютого, 2014. Втеча. В ніч з 21 на 22 лютого Янукович залишив Адміністрацію Президента та від'їхав у Харків, де 22 лютого мав відбутися з'їзд сепаратистів.

10:00. 22 лютого, 2014. Екскурсія до Межигір'я. Покинуту резиденцію відвідують журналісти та активісти.

17:00. 22 лютого, 2014. Нелегітимний. Верховна Рада України 328-ма голосами народних депутатів підтримала Постанову про усунення Віктора Януковича з посади Президента України, аргументуючи таке рішення самоусуненням Януковича від виконання

своїх обов'язків, та призначила позачергові вибори Президента України на 25 травня 2014 року. В.о. Президента став Олександр Турчинов.

17:00. 23 лютого, 2014.

Неділя жалоби. В Україні триває день жалоби за загиблими під час збройних протистоянь у Києві.

17:00. 26 лютого, 2014.

Очищення. Біля Верховної Ради зрізали паркан, а напередодні з будівлі зняли зірку.

Небесна сотня

Жахна була Майданна бійня,
Земля стогнала вся від ран,
Як снайпери людей прицільно,
Вже мертвих клали на Майдан.

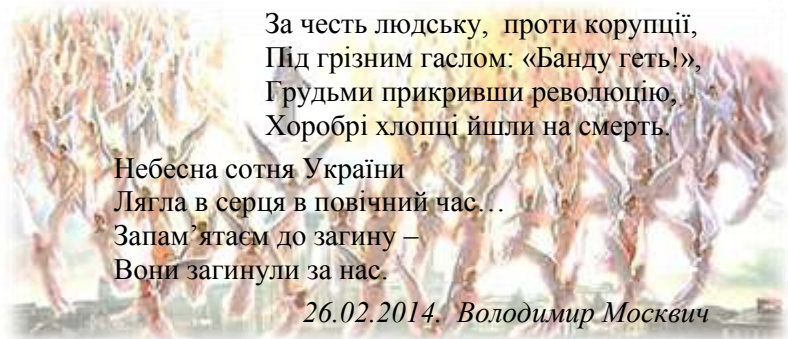
Як обрій в синьому світанні
Тоді весь шинами димів...
А душі вбитих на Майдані
Перетворились в голубів.

Небесна сотня в битві не здалася,
Рожевим ранком обрій голубів...
Небесна сотня в небо піднялася,
Небесна сотня білих голубів.

За честь людську, проти корупції,
Під грізним гаслом: «Банду геть!»,
Грудьми прикривши революцію,
Хоробрі хлопці йшли на смерть.

Небесна сотня України
Лягла в серця в повічний час...
Запам'ятаєм до загину –
Вони загинули за нас.

26.02.2014. Володимир Москвич

«Герої України» – героям Небесної сотні [Текст] // Народне слово. – 2014. – 28 лист. – С.3.

«Майдан Гідності» на полотні [Текст] // Свобода. – 2014. – 27 черв. – С. 8: фотогр.

«Мамо, чи це вже весна?» [Текст]: [цей номер газети присвячений людям, які змінили історію України ціною свого життя] // Експрес. – 2014. – 27 лют.-6 берез. – С. 1-20: фотогр.

«Тітушки» добивали людей молотками [Текст]: про важливе / Н.Бойчук // Свобода. – 2014. – 9 квіт. – С.3.

75 прізвищ Героїв Небесної Сотні ми опублікували минулого тижня. На жаль, за останні сім днів ми попрощалися ще з чотирма повстанцями. Лікарі не змогли їх порятувати. Золотими літерами викарбовує історія імена її вартувих у наших серцях. Вибрали вони небо. Рани їм уже не болять. [Текст] // Експрес. – 2014. – 6-13 берез. – С. 2: фотогр.

Бойчук, Н. «Ми просто виконували свій обов'язок» [Текст]: [спомин про Євромайдан] / Н.Бойчук // Свобода. – 2014. – 12 берез. – С.6.

Василечко, М. Революція гідності на майдані свідомості [Текст]: з пережитого // Вільне життя. – 2014. – 12 берез. – С. 4: фотогр.

Вербіцька, А. Михайло Апостол: «Стою на передовій Майдану і не шукаю причини, аби там не бути» [Текст] / А.Вербіцька // Свобода. – 2014. – 12 лют. – С. 5: фотогр.

Війна у Києві [Текст]: [18 лютого, у Києві відбулись наймасовіші та найжорстокіші сутички між протестувальниками та силовиками за всю тримісячну історію Євромайдану] // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 19-25 лют. – С. 1,2: фотогр.

Головецький, В. Чи не даремно пролита кров на Майдані [Текст]: Молимося за їх душі / В.Головецький // Свобода. – 2014. – 30 лип. – С. 9.

Деркач, З. В той час, як вони рятували людей, по них стріляли снайпери [Текст] / З.Деркач // Свобода. – 2014. – 26 лют. – С.10.

До 79 Героїв Небесної Сотні, додалося ще четверо повстанців... [Текст] // Експрес. – 2014. – 20-27 берез. – С. 2: фотогр.

Закалюк, З. Хочу вірити, що після загибелі Небесної сотні у багатьох українців прокинеться совість [Текст]: прошу слова / З.Закалюк // Свобода. – 2014. – 26 берез. – С.4.

Іванишин, В. Майдан надихає на боротьбу за подальшу долю нашого багатостраждального народу [Текст] / В.Іванишин // Свобода. – 2014. – 5 лют. – С.1: фотогр.

Івахів, М. Віддячити Небесній сотні [Текст] / М.Івахів // Свобода. – 2014. – 26 лют. – С.4: фотогр.

Івахів, М. Вірити всупереч усьому [Текст] // Свобода. – 2014. – 30 лип. – С. 2.

Кричківська, С. «Ми таки чогось добилися власною кров'ю...» [Текст]: за маршрутом революції / С.Кричківська // Свобода. – 2014. – 5 берез. – С.5.

Лікарі працюють в посиленому режимі – цілодобово [Текст]: [в епіцентрі сутичок в столиці чергувало понад 140 карет швидкої] // Урядовий кур'єр. – 2014. – 21 лют. – С. 1.

Луків, Н. За народ на майданах [Текст]: народне віче / Н.Луків // Свобода. – 2014. – 19 лют. – С.3: фотогр.

Львова, І. Повстання у вогні [Текст]: події у вівторок нагадували страшний фільм, що поставив бездушний режисер / І. Львова // Експрес. – 2014. – 20-27 лют. – С. 3: фотогр.

Мечик, І. Вони не могли жити, як раби [Текст]: [відкриття пам'ятників героям Небесної сотні на Тернопільщині] / І.Мечик // Свобода. – 2014. – 27 серп. – С. 4: фотогр.

Мечик, І. Вони не могли жити, як раби [Текст]: [відкриття пам'ятників героям Небесної сотні на Тернопільщині] / І.Мечик // Народне слово. – 2014. – 5 груд. – С.8.

На війні як на війні? [Текст]: новини та коментарі // Урядовий кур'єр. – 2014. – 21 лют. – С. 1,2: фотогр.

Наші Герої [Текст]: [перші загиблі Майдану] // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 29 січ. – С. 12: фотогр.

Небесна Сотня [Текст]: [список прізвищ, дати народження та смерті загиблих] // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 26 лют. – С. 3.

Небесна Сотня [Текст]: [фото Героїв, біографії та вірші-посвяти] // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 26 лют. – С. 4, 5: фотогр.

Ніч гніву і день мародерства у Тернополі [Текст] // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 26 лют. – С. 14, 15: фотогр.

Перун, В. «У шибку пташинкою вдарюсь живою...» [Текст] Герої не вмирають: [про п'ятьох загиблих з Тернопільщини, серед яких зокрема Н. Войтович та У. Голоднюк] // Вільне життя. – 2014. – 26 лют. – С. 2: фотогр.

Попадюк, О. Люди вже перейшли межу страху [Текст]: сучасні герої / О.Попадюк // Свобода. – 2014. – 5 лют. – С.1-4: фотогр.

Процишин, В. День, що змінив нашу країну [Текст] / В.Процишин // Урядовий кур'єр. – 2014. – 20 лют. – С. 1,3: фотогр.

Реквієм Небесній Сотні [Текст]: смуток душі // Урядовий кур'єр. – 2014. – 1 берез. – С. 17: фотогр.

Сам не знаю де погину... [Текст]: [список людей, які загинули на майдані до 18 лютого та 18-21 лютого, серед яких і наші земляки Устим Голоднюк та Назар Войтович] // Урядовий кур'єр. – 2014. – 25 лют. – С. 1: іл.

Сиско, І. Юрій Галенда: «В очах «беркутівців» була така лють, якої я ніколи не бачив» [Текст]: [події на Майдані] / І.Сиско // Свобода. – 2014. – 23 квіт. – С.3.

Смільська, О. Майдан поза кадром [Текст]: [правда про майдан, що залишилась поза кадром] / О. Смільська // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 8-9 берез. – С. 8: фотогр.

Снайпери стріляють у медиків, які виносять поранених з Майдану [Текст] // Народне слово. – 2014. – 21 лют. – С.1: фотогр.

Такого масштабного протистояння столиця ще не знала [Текст]: сумні реалії // Урядовий кур'єр. – 2014. – 19 лют. – С. 1,2: фотогр.

Ткач, В. На майдані формується нація [Текст]: допис з передової / В.Ткач // Свобода. – 2014. – 29 січ. – С.2.

Ткач, В. Сьогоднішній Майдан – це новітня Січ, або Отаманів багато, а гетьмана немає [Текст]: допис з передової / В.Ткач // Свобода. – 2014. – 19 лют. – С. 5.

Томин, В. Іван Стойко – комендант Українського дому [Текст]: ексклюзив / В.Томин // Свобода. – 2014. – 29 січ. – С.1: фотогр.

Хмілевська, В. Герої не вмирають коли їх пам'ятають [Текст] / В.Хмілевська // Народне слово. – 2014. – 5 груд. – С.8.

Хміляр, Л. Порядок охороняють загони самооборони [Текст] / Л.Хміляр // Свобода. – 2014. – 26 лют. – С.6: фотогр.

Хміляр, Л. Рани заживуть. Та пережите не збудеться [Текст]: Герої Майдану / Л.Хміляр // Свобода. – 2014. – 5 берез. – С.5.

* * * * *

Еволюція Гідності – фільм про Майдан [Електронний ресурс] // 24. Тільки факти. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2005—2015. – Режим доступу: http://24tv.ua/news/showNews.do?evolyutsiya_gidnosti_film_pro_maydan&objectId=511870, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Євромайдан – Майдан гідності – війна [Електронний ресурс] // iPress.ua. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: http://blogs.ipress.ua/blogs/evromaydan_maydan_gidnosti_viyana_41375.html, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Євромайдан [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Євромайдан>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Євромайдан хронологія подій [Електронний ресурс] // Slideshare. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/Shveda/ss-35812828>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Зима, що нас змінила [Електронний ресурс] // Slideshare. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/ssuser231e77/20132014-41091038>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Майдан в річницю Революції гідності. Фото [Електронний ресурс] // Uainfo. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2011-2014. – Режим доступу: <http://uainfo.org/blognews/442801-maydan-v-rchnicyu-revoluyuci-gdnost-foto.html> , вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Майдан Гідності. Фото&Спогади [Електронний ресурс] // Slideshare. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/ProstirUA/ss-41804556>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Майдан революція достоїнства [Електронний ресурс] // Ліга.net. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2007-2014. – Режим доступу: <http://www.liga.net/projects/euromaidan/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Устим Голоднюк

Голоднюк Устим Володимирович народився 12 серпня 1994 року, м. Збараж – помер 20 лютого 2014, м. Київ, похований у Збаражі – громадський активіст Євромайдану, боєць 38 сотні самооборони майдану. Герой України.

Вчився у Львівському державному лицей з посиленою військово-фізичною підготовкою імені Героїв Крут (3 рота, 2 взвод). У 2011 р. закінчив загально-освітню школу №2, ім. І.Франка, м.Збараж.

Устим Голоднюк був студентом третьокурсником Бережанського агротехнічного інституту. На Майдані у Києві перебував упродовж трьох місяців – з часу студентських протестів за Євроінтергацію. Був серед тих, кого жорстоко бив «Беркут» у ніч на 30 листопада. На голові залишився шрам з дванадцятьма швами від кийків озвірілих силовиків. Будучи активним учасником спротиву, рідним, які хвилювалися за нього, казав: «Я не хочу такої України!, «Хто як не я?». А ще вірив, що від біди його вбереже блакитна миротворча оонівська каска, яку вважав своїм оберегом.

– Пам'ятаю Устима зелено-оким хлопчиком, який бігав коридорами, як і всі діти, – згадує директор другої одинадцяти річки Збаража Ганна Альохіна. – Навчаючись у молодших класах, він заховався у малювання. У школі збереглися малюнки Устима. Майже всі вони на патріотичну тематику. Хлопчик малював українські хати під солом'яними стріхами, синє небо. Коли Устим подорослішав, я помітила, що він заглиблений у себе. Почала розпитувати, про що думає, чим займається. Тоді дізналася, що Устим ліпить з пластиліну. Діти розповіли, що в нього вдома є мініатюрне місто – з будинками, деревами, автомобілями, фігурками людей. А ще він ліпив козаків зі списками та шаблями, повстанців. Гадаю витоки

патріотизму цієї юної душі ідуть з родини. Устим був доброзичливий, світлий хлопчик.

Класний керівник Устима Валентина Мізоцька згадала епізод, який тепер виглядає глибоко символічним. Якось на уроці учитель жартома сказав Устимові, що у нього такий характер, як у його легендарного тезки Устима Кармелюка. На що Устим серйозно і впевнено відповів, що колись і він обов'язково стане героєм.

Устим Голоднюк був волонтером польового табору Демократичного Альянсу, який з першого дня виступав за виключно мирний протест. Хлопець стояв на посту та охороняв стелу. Згодом прийняв рішення вступити у сотню Самооборони Майдану.

– Устим був універсальним бійцем, – розповідає координатор внутрішньої оборони польового табору Демаль'янсу Сергій з Чернігівщини. – Три місяці він був на Майдані і лише на кілька днів відлучався. Стояв тут тому, що боровся за краю України. Мені зараз тридцять років і я тільки тепер почав мислити такими

високими категоріями, якими жив 19-річний Устим. Мене у його віці цікавили набагато приземленіші речі. Він ішов на передову не заради адреналіну, як деякі його ровесники, а за ідею. Тільки після його смерті я дізнався, що 30 листопада його теж побили беркутівці, які зачищали Майдан і у нього на голові залишився шрам. Він про це ніколи не казав. Три місяці було все добре, а фатальним став останній день, у який він збирався їхати додому. Ми знали, що там де постріли

і рвуться гранати – там Устим. Він завжди був на передовій – рішучий, відчайдушний, сміливий. Тому й тоді, коли в четвер почали стріляти на Інституцькій він побіг в епіцентр подій. Все відбулося спонтанно. Ніхто не чекав контратаки активістів, їхнього натиску, про-

риву барикади. Коли снайпери почали стріляти Устим, напевно, хотів витягти пораненого. А біля готелю Україна його уже вів снайпер і вистрілив у голову. Не допомогла навіть блакитна миротворча оонівська каска, яка, як у нас кажуть, була з тих краєвих, міцна – радянського взірця. Куля, випущена снайпером зверху з відстані 30-40 метрів, пробила голову наскрізь і не дала Устиму шансів вижити. Чому це зробив стрілець – пояснити важко. Можливо, був злочинний наказ, а, можливо, це був власний садистський задум снайпера. Як сьогодні з усього видно, очевидно, що такі була дана вказівка вбивати, бо снайпери стріляли прицільно в голову, у пах та шию.

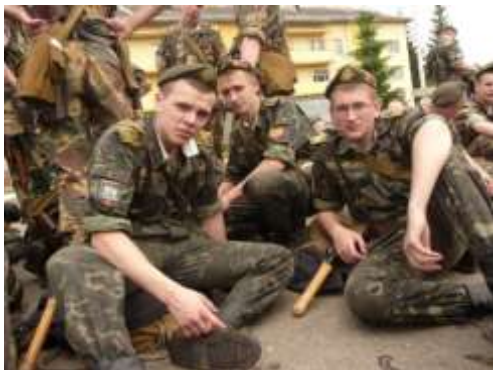
Побратими із 38 сотні Самооборони Майдану, яка, до речі, з дозволу батьків уже названа іменем Устима Голоднюка, про хлопця кажуть, що він справжній герой з яким не страшно було іти в бій, в розвідку.

– Він був надійний, мужній і дуже сміливий, – каже побратим Устима, який стояв з ним пліч-опліч з самого початку на Майдані біля стели, Микола з Білої Церкви, – Устимчик завжди рвався в бій. Був світлою і вільною людиною – таким і загинув.

Волонтер-медик сотні Галина з Яворова знала Устима два місяці. Дівчина каже, що Устим був дуже мужнім хлопцем і доброю людиною, вмів підтримати, розрадити.

– Під час сутичок у Маріїнці 18 лютого ми разом з Устимом бруківкою відбивали атаки силовиків, – розповідає побратим із сотні Устима Руслан з Полтавщини, – нам тоді вдалося вистояти та уціліти. А в четвер вранці Устим знову був на передовій. Завжди казав: «Я не з боягузів!». Він побіг, нікому нічого не сказавши, хоча була домовленість, що виступати маємо разом. Такої хоробрості, яка була у його серці у такому

молодому віці мало в кого побачиш.

Родичі розповідають, що Устим в Києві вибився з сил та дуже схуд. Тому батько поїхав за ним, аби хоч на трохи забрати додому. Ще о 9-й говорив із сином по телефону, в 11-й – мали зустрітися. Та живим сина Володимир Голоднюк, колишній міліціонер, не побачив.

Тіло Устима з Києва привезли вночі в п'ятницю. Героя України зустрічали сотні машин.

Люди виїхали на Збаразьке перехрестя, об'єднавшись у соціальних мережах. Ті, у кого не було транспорту, йшли пішки. Молодь запалила символічні вогнища з автомобільних шин. Автобуси, які їхали у той час з Тернополя на Майдан у Київ, зупинилися.

Активісти разом з громадою Збаражчини зустрічали Героя Устима. А у суботу тисячі людей йшли прощатися з Героєм «Небесної сотні» до Свято-Успенської церкви Збаража, що була відкрита цілу ніч. На варті біля брами з

факелами стояли хлопці, з яким Устим пліч-о-пліч виборював кращу долю для своєї країни і які приїхали провести його в останню путь. Несила було бачити в труні молодого юнака з «оселедцем» у військовій формі, накритого жовто-синім стягом. Він любив життя, Україну, мріяв про краще майбуття для своєї держави, будував плани, мав кохану дівчину... але снайпер загасив його свічу. Гарячі сльози

лили за Героєм батьки, рідні, близькі, знайомі і зовсім чужі люди.

23 лютого Збараж прощався із своїм героєм. Устима Голоднюка, якого в храмі відспівували кілька десятків священиків, похоронили під кущем калини на центральному кладовищі

біля могил Січових стрільців, які теж загинули за волю України. Труну Героя «Небесної сотні» несли побратими із 38 сотні Самооборони. Шлях до місця вічного спочинку молодь встеляла живими квітами. Багатотисячна колона людей проводжала Устима під вигуки: «Герої не вмирають!», «Тричі слава Герою України Устиму!», «Слава!», лунало над містом «Ой у лузі червона калина», краяли серце скорботні мотиви у виконанні духового оркестру. Коли труну з

тілом Героя опускали в землю у небі гриміли постріли рушниць, а люди не переставали вигукувати: «Герої не вмирають»!

Увіковічити пам'ять Устима Голоднюка земляки планують назвавши вулицю його іменем та встановивши йому пам'ятник.

27 березня 2014 року 24 сесія Бережанської міської ради вирішила присвоїти звання «Почесний громадянин міста Бережани» посмертно.

Також депутати проголосували за те, щоб міський сквер, який знаходиться між вулицями Вірменська та Академічна, перейменувати у «Сквер Устима Голоднюка» і встановити там меморіал у честь Героїв Майдану.

На його честь названо 38 сотню самооборони майдану імені Устима Голоднюка, бійцем якої він був.

У 20-річчя від дня народження Устима зображани протягом трьох днів вшановували його пам'ять:

- 10 серпня відбулися спортивні турніри з футболу, волейболу і гирьового спорту;
- 11 серпня молодь м. Збаража плела гірлянду Шани для Героя і збирала підписи під Зверненням до Президента України про присвоєння Устиму Голоднюку, Назару Войтовичу та іншим небесносотенцям звання Героїв України;
- 12 серпня в Успенській церкві відбулася поминальна літургія. Пізніше відбулася Хресна хода до могили Героя і поминальне віче біля могили Устима Голоднюка.

Пам'ятну дошку Устимові Голоднюку відкрили на фасаді Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут». Пам'ятний знак виготовлений львівськими майстрами на добровільні пожертви студентів і викладачів навчального закладу.

1 вересня 2014 року відбулося урочисте відкриття меморіальної дошки на його честь на стіні збаразької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2 ім. Івана Франка та експозиції, приуроченої Героям Небесної сотні у шкільному музеї. У ній чи не основа виставки – речі Устима.

Тут є прапор Євросоюзу, світлини усіх героїв Небесної сотні та газетні матеріали про них. Серед експонатів, які вражають, – обгоріла бруківка з вулиці Інститутської – місця загибелі Устима. Також є альбом з фотографіями хлопця, його дитячий малюнок, збережений учителем образотворчого мистецтва.

Мати Героя передала у шкільний музей мобільний телефон Устима, його бандану, берці, куртку, у яку хлопець був одягнений, коли його побили беркутівці. Як не важко було мамі розлучатися з речами, які, здається, ще берегли тепло синового тіла, однак вона вирішила, що тут, у музеї, вони потрібніші, адже

прислужаться для виховання школярів у душі патріотизму.

21 листопада 2014 Устиму Голоднюку, посмертно присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» – *за громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння Українському народу, виявлені під час Революції гідності.*

* * * * *

Після всього пережитого, стількох загиблих... було би дуже добре пропускати людей в політику через клятву на Майдані. І тих, хто її порушить – позбавляти громадянства, пишуть інтернет-користувачі в спільноті «Тернопіль живий!». Дописувачі групи

знайшли найбільш зворушливі слова про Устима Голоднюка, які писали різні люди, котрі знали його і захоплювалися героїзмом хлопця.

Нижче подаємо повний текст повідомлень «мовою оригіналу» (без змін та скорочень).

Парень, который держит для нас небо

«Вы видели, как плачет мать, у которой убили 19-летнего сына? Уточню – единственного 19-летнего сына? Вы слышали, как она кричит? Как Вам объяснить, это не совсем крик. Это нечто страшнее – люди так не кричат. Звери так не кричат. Живые существа так не кричат. Наверное, так бы кричали горы, если бы человеку удалось их разбудить».

Olena Stadnik написала один із самих сильних текстів про героїв Євромайдану і трагедії Небесної сотні.

«Я тоже скажу о нем несколько слов – не могу не сказать.

Устым Голоднюк – один из самых легендарных участников Украинской Еврореволюции. Боец 38-й сотни Самообороны. Активист партии «Демократический альянс». 19 лет...

Он был на Майдане с самых первых дней – приехал сразу в двадцатых числах ноября. В ночь разгона студентов 30 ноября он был серьезно ранен «Беркутом». Он был во всех горячих точках. 22 января рядом с ним снайпер «Беркута» убил Михаила Жезневского – одну из первых жертв необъявленной войны власти с народом. Устым погиб 20 февраля – когда своим невиданным самопожертвованием и бесстрашием он и его побратимы по Небесной сотне всколыхнули всю Украину и весь мир, и вырвали для всех нас победу, добытую самой дорогой ценой. Когда снайперы начали расстрел безоружных людей на Институтской, Устым побежал не в укрытие – он побежал

спасать раненых. Потому что Устым всегда был на передовой, он всегда, всегда эти три тяжелейших месяца шел впереди...

Невероятно пронзительно об Устыме написала Ліда Панків:

«Він просив кричати «Небо падає» у разі небезпеки на Майдані, аби не налякати людей навколо, але дати зрозуміти, що ми у небезпеці!

Тієї ночі я кричала... Небо падає! Небо падає! Небо падає! Устиме, чому ти не сказав, що впадеш замість неба?! Останнє, що ти написав на сторінці в соцмережі: «Рабів до раю не пускають!». Таких, як ти, Устиме, туди запрошують, Герої потрібні всюди... Сподіваюсь, ми колись зустрінемось! Тримай для нас небо, хлопче! RIP».

Устым... Ты прожил короткую жизнь — но ты прожил жизнь настоящего воина. Ты погиб как настоящий мужчина и настоящий герой. Наша жизнь ничего не стоит без памяти о тебе.

* * * * *

Свої спогади про Устима Голоднюка його побратим Дмитро Шатило розмістив у спільноті «Небесна сотня» в мережі Facebook. Хлопець розповідає, що за час Майдану, Устим сильно змінився – від зовнішності до погляду.

Нижче подаємо повний текст мовою оригіналу:

«Ми разом працювали у таборі ДемАльянсу на Майдані. Я добре пам'ятаю його далеко не юнацький колючий погляд. Такий погляд характерний для людей, які можуть зазирнути у душу. Він вже був стріляним, і дуже рішуче налаштованим. Він багато читав, і мав власну думку. Час, проведений на Майдані, зробив його значно старшим його молодого віку.

Я йому подарував роздруківку з тактики ведення бою в місті в умовах партизанської війни, бо розумів, що спеціальні знання повинні допомогти вижити тому, хто був відчайдушом і досить сміливим, щоб прямо дивитися смерті у вічі. Устим вижив на передовій в страшну вогняну ніч з 18 на 19, і його підло вразив снайпер 20 лютого. Він навіть був без зброї. Лише зі щитом і в блакитному шоломі, який він називав шоломом миротворця.

*Він запам'ятається мені своїм справжнім чоловічим, міцним
рукоштовним і неймовірно пронизливим поглядом вдумливих очей.
Впевнений, що він мав би особливе майбутнє. Проте душа Устима,
яку вирвали з його тіла, міцно стоїть на варті поряд з Архангелом
Михайлом. Я вірю в це.»*

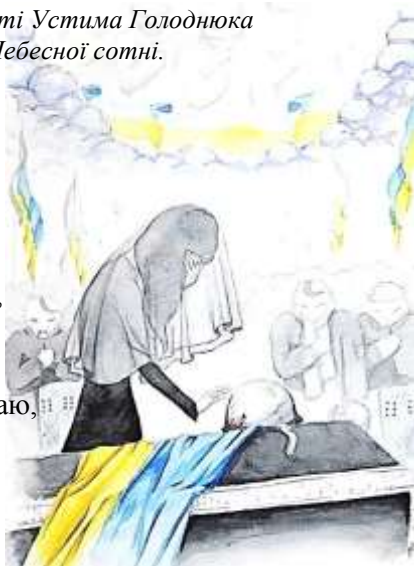
Герої не вмирають

*Вірш пам'яті Устима Голоднюка
та героїв Небесної сотні.*

Поліг борець... Та ні, не спочивати!
Не втома очі віками закрила –
Пішов навек в небесні палати.
Залишив дух ще зовсім юне тіло.

А перед цим життя так квітнувало!
Надії, мрії, злеті, сподівання!
Тепер це щезло все – навек пропало,
А серце прагнуло життя, кохання...

На мить ще очі молоді відкрились,
В них промайнув весь світ – з кінця до краю,
Життя і смерть у двох зіницях злились
І туга за життям, мов жар палає!

Вірш-присвята Устимові

Тут було все – любов до України,
І гордість за народ непоборимий,
Країна вся – від шахт до полонини,
Степи безкраї і Дніпро неспинний.

Був також сум за тих, хто за безцінок
Сумління, душу і любов продали.
Це через цей безглуздий, дикий вчинок
Навколо друзі і брати вмирали!

Закрилися очі... Але вже без жалю.
Бо знав юнак, що з попелу убитих
Нова країна, наче фенікс встала,
Нових людей – свободних і відкритих.

Він вмер за нас – за мене і за тебе,
Найвищу Божу Заповідь сповнивши.
Пішов із побратимами до Неба
Нам своє праве діло залишивши.

Тому не маєм права занехати

Потуг створити нову Україну!
В собі рабів потрібно подолати,
Щоб рідний край підняти із руїни!
Ми мусим підлий страх із серця стерти,
Зламать розпуки й жаху чорні грати.
Бо краще нам героями померти,
Ніж все життя у страху існувати!

А сили і насаги має дати
Той спогад про героїв юних, світлих,
Які пішли за свій народ вмирати –
Хай вічна пам'ять буде їм у світі!

igor-benko

Вірш-присвята Устимові

Небо падає, Устиме, подивися!
Вже на сході полум'я багряне,
Горе й смуток по Україні розлилися
І надія наша, наче квітка, в'яне.

Небо падає, Устиме! Звір вже поряд
Лязгає зубами на порозі.
Холодить його кривавий погляд...
Він не спить, він завжди насторожі.

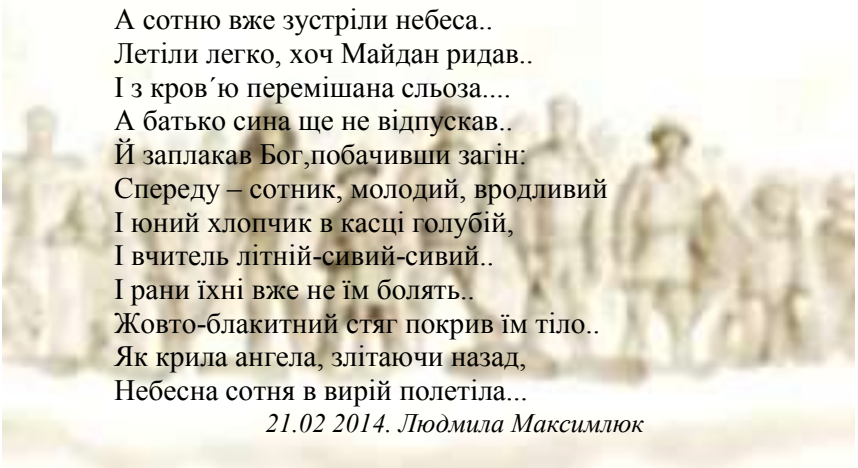
Небо падає, Устиме! Ми самотні...
Ті, хто дупи гріють в кабінетах,
Розв'язали руки путлерській мерзоті,
Зраджуючи тих, хто жив в наметах.
(Харків, 30 квітня 2014р.)
Рудановська Юлія

* * * * *

Небо падає, Устиме! Як Наш Отче?
Чи зійде на нас Велична ласка?
Най згадає про лютневі ночі,
Покажи Йому пробиту каску.

Небо падає, Устиме! Потримай-но! -
Як же хочеться відчути запах волі!
Треба діяти рішуче і негайно!-
Та без наших янголів ми кволі.

Ми – безпомічні сторонні перехожі...
Небо падає, Устиме! Допоможеш?...
(Харків, 30 квітня 2014р.)
Рудановська Юлія

А сотню вже зустріли небеса..
Летіли легко, хоч Майдан ридав..
І з кров'ю перемішана сльоза....
А батько сина ще не відпускав..
Й заплакав Бог, побачивши загін:
Спереду – сотник, молодий, вродливий
І юний хлопчик в касці голубій,
І вчитель літній-сивий-сивий..
І рани їхні вже не їм болять..
Жовто-блакитний стяг покритв їм тіло..
Як крила ангела, злітаючи назад,
Небесна сотня в вирії полетіла...

21.02 2014. Людмила Максимлюк

Матеріал підготувала **В.Радовська**

«Рабів до раю не пускають!». Устим Голоднюк, 12. 09. 1994 – 20. 02. 2014, м. Збараж [Текст] // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 28 лют. – С. 4: фотогр.

Боднар, С. Життя віддав Україні: Збаражчина відзначила 20-річчя Устима Голоднюка [Текст] / С.Боднар // Народне слово. – 2014. – 15 серп. – С.1,4: фотогр.

Боднар, С. Героїв поховали як січових стрільців [Текст]: Герої не вмирають! [в останню путь провели жителів Збаражчини – Назарія Войтовича та Устима Голоднюка] / С. Боднар // Свобода. – 2014. – 26 лют. – С.5: фотогр.

Боднар, С. Збаражчина попрощалася з героями «Небесної сотні» [Текст] / С.Боднар // Народне слово. – 2014. – 28 лют. – С.1, 5: фотогр.

Боднар, С. Сорок днів на службі у «Небесній сотні» [Текст]: [збаражани склали шану Героям-землякам «Небесної сотні», з дня трагічної загибелі яких минув сороковий день] / С.Боднар // Народне слово. – 2014. – 4 квіт. – С.1, 5: фотогр.

Голоднюк Устим, 19 років, Збараж, Тернопільська область: «Ще один раз йду в атаку – і додому» [Текст] // Експрес. – 2014. – 27 лют. – 6 берез. – С. 6: фотогр.

Голоднюк, В. Володимир Голоднюк: «Убивці Устима повинні бути покарані Міжнародним трибуналом» [Текст]: бесіда з батьком Героя Небесної Сотні / провела Іванка Галій // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 25 берез. – С. 13: фотогр.

Кузіна, Н. Стелися, барвіночку... [Текст]: пам'яті Устима: [вірш] / Н.Кузіна // Народне слово. – 2014. – 15 серп. – С.5.

Лойко, С. Блакитна каска [Текст]: Зустріч, якій не судилося відбутися / С.Лойко // Народне слово. – 2014. – 28 лют. – С.5: фотогр.

Лойко, С. Голуба каска [Текст]: Герої не вмирають! / С. Лойко // Свобода. – 2014. – 26 лют. – С.5: фотогр.

Моргун, О. У гірлянді шани Устимові молодь влітала спогади про нього [Текст]: [у день 20-річчя Устима Голоднюка 6-метрова гірлянда шани лягла на могилу Героя] / О.Моргун // Народне слово. – 2014. – 15 серп. – С.5: фотогр.

Моргун, О. У Збаражжі освятили меморіальну дошку на честь Устима Голоднюка [Текст] / О.Моргун // Народне слово. – 2014. – 5 верес. – С.1, 4: фотогр.

Перун, В. «У шибку пташинкою вдарюсь живою...» [Текст] Герої не вмирають: [про п'ятьох загиблих з Тернопільщини, серед яких зокрема Н. Войтович та У. Голоднюк] // Вільне життя. – 2014. – 26 лют. – С. 2: фотогр.

Пришляк, Я. А чи думали ми... [Текст]: пам'яті Устима: [вірш] / Я.Пришляк // Народне слово. – 2014. – 15 серп. – С.5.

Рутецька, О. До 20-ліття Устима Голоднюка [Текст]: пам'яті Устима: [вірш] / О.Рутецька // Народне слово. – 2014. – 15 серп. – С.5.

Рутецька, О. Пам'яті Устима Голоднюка [Текст]: поетичним рядком / О.Рутецька // Народне слово. – 2014. – 28 квіт. – С.8.

Сам не знаю де погину... [Текст]: [список людей, які загинули на майдані до 18 лютого та 18-21 лютого, серед яких і наші земляки Устим Голоднюк та Назар Войтович] // Урядовий кур'єр. – 2014. – 25 лют. – С. 1: іл.

Сиско, І. Громада готується до відзначення 20-ліття Устима Голоднюка [Текст]: ініціатива / І.Сиско // Народне слово. – 2014. – 25 лип. – С.8.

Сиско, І. Майдан прикрасили трояндами на честь Героїв Небесної сотні Устима та Назара [Текст]: акція / І.Сиско // Народне слово. – 2014. – 2 трав. – С.1: фотогр.

Сиско, І. Толока зібрала лише найактивніших [Текст]: [26 липня відбулась толока на цвинтарі біля могили Устима Голоднюка] / І.Сиско // Народне слово. – 2014. – 1 серп. – С.5: фотогр.

Стадник, О. «Дивися – це герой. Він загинув за тебе» [Текст]: [прощання з Героєм Майдану – Устимом Голоднюком] / О.Стадник // Свобода. – 2014. – 12 берез. – С.6.

Степчук, К. Героям Небесної Сотні – Героїв України [Текст] / К.Степчук // Вільне життя. – 2014. – 11 черв. – С.2: фотогр.

У Збаражжі назвуть вулицю іменем Устима Голоднюка [Текст] // Народне слово. – 2014. – 28 лют. – С.2.

У Києві вбито збаражжанина Устима Голоднюка [Текст] // Народне слово. – 2014. – 21 лют. – С.1: фотогр.

Устим Голоднюк посмертно став почесним громадянином міста Бережани [Текст]: вшанування Героїв України // Народне слово. – 2014. – 4 квіт. – С.5: фотогр.

* * * * *

«Він просив кричати «Небо падає». Устим Голоднюк – Герой України [Електронний ресурс] // Погляд. Новинний портал. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: <http://poglyad.te.ua/osobystosti-2/vin-prosyv-krychaty-nebo-padaje-ustym-holodnyuk-heroj-ukrajiny/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

«Половину віддам на пам'ятник Назарчику» [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/08/12/polovynu-viddam-na-pamyatnyk-nazarchyku/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Боднар, С. Життя віддав Україні: Збаражчина відзначила 20-річчя Устима Голоднюка [Електронний ресурс] / С.Боднар // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна],

2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/08/13/zhyttya-viddav-ukrajini-zbarazhchyna-vidznachyla-20-richchya-ustyma-holodnyuka/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Герой Майдану Устим Голоднюк не дожив до зустрічі з батьком дві години [Електронний ресурс] // Місто. Там де ти живеш. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: <http://www.gazeta-misto.te.ua/news/герой-майдану-устим-голоднюк-не-дожив/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Герой Майдану, Герой України Устим Голоднюк [Електронний ресурс] // Львівський державний ліцей ім. Героїв Крут. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013-2015. – Режим доступу: <http://lgk.at.ua/index/ustym/0-140>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Голоднюк Устим Владимирович [Електронний ресурс] // Bigmir.net. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2000-2014. – Режим доступу: http://news.bigmir.net/nebesnaya_sotnya/798916-Golodnjuk-Ustym, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Голоднюк Устим Володимирович // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Голоднюк_Устим_Володимирович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Збаразжчани просять Петра Порошенка присвоїти бійцям Небесної сотні звання Героїв України [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/06/03/zbarazhchany-prosyat-petra-poroshenka-prysvojity-zvannya-herojiv-ukrajiny-bijtsyam-nebesnoji-sotni/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Їх нагородили. Посмертно... [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/11/22/jih-nahorodyly->

[posmertno/](#), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Кушнірук, З. У Бережанському агротехнічному інституті відкрили пам'ятну дошку Устиму Голоднюку [Електронний ресурс] / З.Кушнірук // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/09/05/u-berezhanskomu-ahrotehnicnomu-instituti-vidkryly-pamyatnu-doshku-ustymu-holodnyuku/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Моргун, О. У Збаражжі освятили меморіальну дошку на честь Устима Голоднюка [Електронний ресурс] / О.Моргун // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/09/04/u-zbarazhi-osvyatyly-memorialnu-doshku-na-chest-ustyma-holodnyuka/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Небесна сотня. Устим Голоднюк [Електронний ресурс] // Hubs. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2014. – Режим доступу: <http://hubs.com.ua/discussions/ustim-golodnyuk.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Понад три сотні троянд збаражжани висадили на честь Назара Войтовича та Устима Голоднюка [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/04/29/ponad-try-sotni-kuschiv-vysadyly-zbarazhany-na-majdani-franka-na-chest-nazara-vojtovycha-ta-ustyma-holodnyuka/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Сестра Героя Небесної сотні написала зворушливого листа у день його народження... [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/08/12/sestra-heroya-nebesnoji-sotni-napysala-zvorushlyvoho-lysta-u-den-joho-narodzhennya/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

У Збаражжі відзначатимуть день народження Героя Небесної сотні Устима Голоднюка / Оргкомітет по відзначенню 20- річчя

Устима Голоднюка [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/07/30/17833/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Шот, М. «Рабів до раю не пускають!» [Електронний ресурс] / М.Шот // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/08/23/rabiv-do-rayu-ne-puskayut/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Назарій Войтович

Войтович Назар Юрійович
народився 2 червня 1996 року,
с.Травневе Збаразького району
Тернопільської області помер 20 лютого
2014 року, загинув у м.Київ, похований у
с.Травневе. Учасник Євромайдану,
студент Тернопільського кооперативного
торгівельно-економічного коледжу.
Герой України.

Хлопець, який активно підтримував
Майдан у Тернополі, навчаючись у
Кооперативному коледжі, лише на день
поїхав в епіцентр столичних сутичок. З
друзями до Києва прибув пів восьмої
ранку, а за дві години на дзвінок від
мами замість сина відповіла незнайома

жінка із Михайлівського собору, яка повідомила, що Назара вбито
пострілом у голову. Снайперська куля влучила хлопцеві в обличчя і
вийшла через хребет. Зі слів однокласників ще в середу, 19 лютого,
Назар був на парах, а ввечері мав тільки віднести до автобуса, який
їхав на Київ, речі для столичного майдану. В останню хвилину чомусь
вирішив, що й сам поїде. Це рішення коштувало йому життя.

Хлопець навчався на третьому курсі відділення дизайну
Тернопільського Кооперативного коледжу. Назар обожнював
живопис.

– Усі його роботи мали український дух, на малюнках він
зображав калину, тризуб чи козаків, – розповідають однокласники
Назара Михайло та Артур, – Поїхав у Київ, бо був патріотом, хотів,
щоб країна була іншою.

Односельчани кажуть,
що батьки, для яких
Назарчик був єдиною
дитиною, переживали і не
пускали його в Київ.
Вважали, що він може
підтримувати прагнення
людей на краще майбутнє
для країни на місцевому
Майдані. Але наче якась

невидима сила тягнула його у вир подій.

Його цікавило буквально все: зброя козаків і події Другої світової війни, життя видатних людей та старовинні монети, історія рідного краю й принцип побудови повітряної кулі, на підняття якої Назар ходив подивитися пішки з Травневого до Збаража. У школі він був старанним, ініціативним учнем. Назар умів товаришувати, веселитись, підтримати й поспівчувати, а тому мав багато друзів.

Сільський бібліотекар Наталя Кузіна, з сином якої дружив хлопець і був для нього, як брат, каже: *«Назарчик, який, на жаль, не дожив до свого повноліття, був доброю і відкритою дитиною. Назарчик дуже любив Україну, може не до кінця розуміючи ще що це таке, але в серці його боліло за долю рідної країни, боліла та несправедливість, наруга, які чинить влада над власним народом, я дуже добре знаю батьків Назарчика і у мене розривається серце бачачи, як вони стоять над труною, наче над колискою, і оплакують свого єдиного сина. Дуже хочу, щоб Бог покарав винних у вбивствах, щоб ця свята дитяча кров не пролилася намарно. Вірю, що материнські сльози на землю не впадуть».*

17-річного Назарія Войтовича, який загинув від снайперської кулі в Києві 20 лютого хоронили 21 лютого у рідному селі. Відспівували бездиханне тіло Героя України, єдиного сина, згорьованих батьків, які божеволіють від невимовного горя, більше десятка священників. Провести в останню путь Назарчика та розділити печаль його рідних прийшли близько тисячі людей.

У день народження Назара 2 червня 2014 року, односельці, ровесники з музичної школи Тернополя, «Оркестра Волі» та всі, хто його знав і зумів приїхати в с.Травневе, вшанували пам'ять Героя. Священнослужителі на чолі з архієпископом Нестором відслужили літургію в місцевій церкві.

Відтепер школа села Травневе носить ім'я Назарія Войтовича, на фасаді навчального закладу встановлено барельєф убитого снайпером

хлопця, а також поблизу школи звели Пагорб Гідності, батько Назара – Юрій спільно з громадою Травневого, небайдужими людьми та підприємцями зі Збаража та району.

Юрій Войтович особисто розробляв креслення Пагорба, власноруч виготовив бетонний хрест, що височіє на кургані. Його правою рукою у цій справі був двоюрідний брат Віктор Мандзюк. Загалом усі роботи тривали два тижні, у селі допомагали батькові героя-земляка усім миром.

21 листопада 2014 Назарію Войтовичу, посмертно присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» – за

громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння Українському народу, виявлені під час Революції гідності.

* * * * *

«Його образ світлий. Він мав світле волосся, очі, шкіру, аж пробивався рум'янець. Така в нього і душа була. У ньому не було зовсім ніякої злоби. Його всі знають, як дитину-янгولا. Хоча на його сторінці в соцмережі було видно, що він

*цікавився патріотичним рухом і мужнів», – так про свого учня Назара Войтовича розповідає директор Травневської загальноосвітньої школи І-ІІ ступеню **Василь Васильович Оверко**.*

Він не пригадує за хлопцем жодних пустошів. Каже, той був спокійний, урівноважений, доброзичливий. Його всі називали Назарчиком.

Перед випускним Назар разом з однокласниками посадили на пагорбі біля школи сосни. Те насадження має форму тризуба. «На жаль, не всі дерева прийнялися, бо там дуже посушливий ґрунт, – каже Василь Васильович. – Але нинішній 9 клас, випускники, посадили в той контур тризуба 100 сосен, на честь Небесної Сотні».

«Він дуже любив малювати. Я категорично проти був, щоб він ішов вчитися на дизайнера, але він не

*послухався, – розповідає батько Назара, **Юрій Петрович Войтович**. – Він був дуже слухняним, допомагав по господарству».*

Тато пригадує, як минулої осені, коли чоловік працював на будівництві, Назар допомагав йому викладати мозаїку – калину, як вони разом зводили власну хату, планували, де, що поставити, як зробити так, щоб було красиво і зручно.

Хлопець вчився у Тернополі, постійно ходив на тамтешній Майдан. Весь час збирався до Києва. *«Ми його з жінкою не пускали. А він сказав: «Як я не поїду, то хто поїде?» – пригадує Юрій Петрович.*

13 лютого чоловік відвіз сину їжу та одяг, щоб той мав у що перевдягнутися і що взяти з собою на Майдан. *«Це був четвер. Він у п'ятницю приїжджає додому. Питаю: «Назар, чого ти не поїхав?» А він каже: «Тату, в мене заняття, не встигаю». Увечері 19 лютого телефонує мені: «Я їду на Майдан». Я його просив нікуди не ходити і бути обережним. Він мені пообіцяв, що тільки біля сцени стоятиме. Яка там сцена? Як приїхав уранці, так пішла бруківка в руки, пішов відразу на передову»,*

– розповідає тато Назара.

Востаннє він говорив із сином якраз тоді, коли той був у автобусі. Наступного дня вони з дружиною телефонували Назару, на дзвінок відповіла волонтерка і сказала, що хлопця немає в живих.

То була перша Назарова поїздка на Майдан. Хлопець пробув там близько трьох годин, і його застрелив снайпер. Батьки втратили єдину дитину.

Назар дуже любив історію. Юрій Петрович розповідає, що син частенько його екзаменував: «Тату, а яка сьогодні дата?», сам відповідав на своє запитання, починав розповідати про історичну подію, яка сталась у той день. Хлопець читав багато книжок. Остання – «Залишенець» Василя Шкляра. А книжка «Холодний Яр» так і лишилась недочитаною, із закладкою на 20-тій чи 30-тій сторінці.

Назар також любив збирати старовинні речі, які знаходив під час численних походів.

«Дуже було тяжко повірити, що його немає. Він весь час був зі мною. Хоча чому був? Він і залишається поруч», – каже тато Назара.

У Тернопільському кооперативному торговельно-економічному коледжі студенти й викладачі облаштували Куток пам'яті Назарія Войтовича, де відтворили символічні елементи Майдану: шини, ялинку, бруківку, на стендах розмістили світлини Назара під час навчання, а також графічні роботи його авторства.

Зима. Сніг навколо падав
А я йшов все бачив і не знав,
Що все мине, усе розтане
Й прийде весна
І зацвітуть сади, луги, міста,
І час пройде куди незна
Невже так швидко промайнуть літа...

Отак подумаєш, не маєш змоги
Побачити усього світу цього,
А так хочеться прожити
Своє життя по цікавіше.

Войтович Назар, 7 клас

* * * * *

2 червня 2014 року йому могло виповнитися 18. Але Назар Войтович увійшов у вічність 17-річним. Наймолодший герой Небесної сотні, Назар уперше приїхав на київський Майдан вранці 20 лютого. Уже за кілька годин його вбили.

«Він весь час ходив на Майдан у Тернополі. Постійно збирався в Київ. Ми його з жінкою не пускали. Бабця теж була проти. А він сказав: «Як я не поїду, то хто поїде? Як усі так скажуть, то нікого там і не буде», – розповідає про сина батько, Юрій Петрович Войтович. Назар був єдиною дитиною у родині.

Увечері 19 лютого Назар сів у автобус до Києва. Рано вранці уже був на Хрещатику. Він зайшов у тернопільський намет, що стояв навпроти Київради. Там жив його троюрідний брат Олег Мандзюк. *«Назар був, як завжди, веселий, радий. Ми поїли канапок, пили чай, говорили»*, – пригадує Олег.

Потім вони разом з іншими хлопцями пішли на Майдан. *«Деся метрів за 100 до Майдану висів прапор Холодного Яру із написом «Воля України або смерть». Назар цікавився символами, він мене переконував, що український прапор має бути таким, як цей, – не синьо-*

жовтим, а жовто-синім. Це була остання наша розмова», – пригадує Олег.

Хлопці пішли до Жовтневого палацу, куди звозили поранених, піднялися трохи вище по Інститутській і розділилися. *«Ми буквально розсипалися, хто куди. Хтось пішов носити поранених, хтось – укріплювати барикади»*, – говорить Олег.

На Майдан із їхнього гурту він повернувся останній. Хлопці щось прибирали, але Назара серед них не було. Олег телефонував брату, але той не відповів. *«Ми на наметі, біля якого зустрілися, – написали SMS, – Назаре, передзвони» і номер телефону»*, – розповідає Олег. – *Трохи згодом йому зателефонувала жінка і сказала, що Назар мертвий. Ми спочатку не повірили»*.

Не могла повірити і двоюрідна сестра Назара Анна Партика. Вони були дуже близькі: разом росли, ходили в один клас, вивчали дизайн інтер'єру в одній групі коледжу. *«Деся опівдні я подзвонила брату, відповіла волонтер і сказала, що сталося. У мене підкосило ноги,*

всередині було пусто, а як уже мамі його додзвонилась, стало ще пустіше», – говорить Анна.

Дівчина каже: *«Брат був активний і в школі, і в коледжі. До нього часто зверталися по допомогу, бо знали: він ніколи не відмовить. Назар завжди порався по господарству поруч із батьками. Коли він приїжджав додому, то спочатку допомагав батькам, у неділю йшов до церкви, а вже потім міг вийти в село».*

Назар дуже любив природу, охоче рибалив та збирав гриби. Олег каже: *«Юрій досі нас пригощає консервованими грибами, які вони збирали разом із Назаром».*

Хлопець часто бував у походах. Разом із Олегом ходив на прощу в Зарваницю – святе місце на Тернопільщині. 60-кілометрову відстань хлопці долали пішки і багато розмовляли. *«Назар не раз розмірковував про те, як воно – бути героєм України, як це загинути за Україну. Він був переконаний, що патріот – це не той, хто говорить про свою любов до країни, а той, хто йде на жертви заради неї», – пригадує Олег.*

Назар також любив історію. Особливо його цікавила козаччина та Українська Повстанська Армія. *«Він читав літературу про Бандеру, у майбутньому мав узяти в мене книжку про Романа Шухевича. Він захоплювався духом повстанців, адже якась крихта людей воювала з найбільшими імперіями», – розповідає Олег.*

«Він постійно говорив про майбутнє. В нього такий патріотичний дух був, скільки я пам'ятаю. Щоб його зрозуміти, думаю, мені треба ще одне життя прожити», – каже про Назара батько.

Анастасія Федченко

Сторінка із шкільного життя сучасного Героя

Нам доля термін встановила!

їй суперечити не слід.

Що в нас позаду? Лиш дитинство

Та мрій нездійснених політ.

Одним людям Бог відмірює довге, нічим не примітне, одноманітне життя, іншим – коротке, але яскраве, мов спалах зірки, цікаве, неспокійне та ... героїчне.

Саме таким воно було у Назарія Войтовича, наймолодшого Героя Майдану, якому ворожа снайперська куля не дала можливості зустріти своє повноліття.

«Наш Назарчик», «Назарко», – називали улюбленого однокласника дівчатка. І його не можна було не любити. Світловолосий, з веснянкуватим обличчям, сірими добрими очима та щирою усмішкою. Завжди привітний, доброзичливий, співчутливий, інколи – замріяний, заглиблений у свої потаємні думки.

Ще навчаючись у початкових класах, Назар зачитувався «Енциклопедіями», шукаючи

відповіді на свої дитячі запитання щодо таємниць живої природи, побудови Всесвіту, природних явищ, а на уроках і під час перерв ділився знаннями з друзями та вчителями. Його цікавило буквально все: зброя козаків і події Другої світової війни, життя видатних людей та старовинні монети, історія рідного краю й принцип побудови повітряної кулі, на підняття якої Назар пішки приходив до Збаража на День міста.

У школі він був старанним, ініціативним учнем, брав активну участь у спортивних і туристичних змаганнях, районних виступах екологічної агітбригади, шкільних театралізаціях, КВК. конкурсах та вікторинах. Любив слухати музику, малювати, подорожувати, творити.

Назар умів товаришувати, у нього залишилось багато друзів, умів веселитись, коли поруч з ним веселились, або сумувати разом з іншими, міг просто своєю присутністю підтримати й поспівчувати.

Хіба могли ми, вчителі, навчаючи та виховуючи Назара, здогадуватись, що зі стін Травневської школи вийде

справжній Патріот і справжня Людина, котра віддасть своє молоде життя за нашу Україну, за краще її майбутнє.

Низький уклін і слава батькам, що зростили такого сина.

Учнівський та педагогічний колектив завжди пам'ятатиме тебе, бо для нас ти Назаре – Герой, а Герої не помирають.

Вічну пам'ять про загиблого героя зберігатиме Травневська школа, яка носитиме ім'я Назарія Войтовича.

Губич Г.І., вчитель світової літератури Травневської ЗОШ.

Герою України Назарію Войтовичу присвячується

Ти загинув за Вкраїну...
Назарчику, моя дитино,
Куди ідеш ти, мій синочку?
Залишив все: і дім, й родину
І вже не вдягнеш вишиту сорочку!
Оту сорочку, що для тебе, сину
Ночами ревно вишивала.
Та я ж не знала, що в цю днину
Нещадна доля тебе в мене забрала.
І як мені вже даліше бути,
Без тебе, о мій милий сину
Та я ж не зможу весь цей біль забути,
Що ти загинув за Вкраїну!
Я буду Господа просити
Щоб Ангелом ти був небесним
І за Вкраїну молитви молити
Яку хотів ти так вознести!!!

*Гришечевич Г.Б., учитель музики
Романовоселівської ЗОШ І — ІІІ ст.*

Назар для нас

Закон збереження – це факт, так вітер дме і крутиться вітряк,
Дає нам світло і тепло, і ми прокинувшись йдемо.

Активний рух – закон життя, а хто стоїть, не має майбуття.
Бо так було здавна і споконвік, і кожен має вести своїм вчинкам лік.

В лютневу днину молодий юнак, зібравшись з думами і друзями,
промовив: так,
І без вагань подався у столицю на Майдан підняти гідність

України, мов Титан.

Благає батько: «Сину, в мене ти один і зовсім юний, наче цвіт весни».
«Я знаю, тату, цей неспокій не дарма, і ми побачим Україну
без ярма».

Настав той ранок, Київ вирував, майдан оплотом непоборності
вже став.

Назар, як промінь сонця у півтімі, пройшов крізь дим і раптом: ні-ні-ні.

Це підла куля снайпера прошила майбуття, пройшла крізь світлий
мозок й викрала життя.

Твої страждання, Мамо, мов камінний хрест, та син Ваш не загинув,
він ось тут, немов воскрес.

Воскрес, як новий день, як школи знамено, де залишив свій образ, як
світле зерно.

Із барельєфа всіх він радо зустрічає, хто йде до знань і у житті по
ньому шлях звіряє.

Бо у природі, і в житті, напевно кожен знає ніхто й ніщо безслідно
не зникає.

Тож хай Назар буде для більшості із нас тим свіжим вітром, що
прийшов змінити час.

*Оверко В.В., директор
ЗОШ с.Травневе*

Героям Майдану

Країна наша вся в сльозах
Забрав Ісус життя народу
І душу переймає дикий страх
За честь, за славу, за свободу.
З життя пішли ще молоді
Чийсь сини, батьки і діти
Щоб не жилось народу у ярмі
Щоб за Вкраїну-неньку порадіти.
Та не судилося! їх забрав
В Небесне Царство сам Христос
І уготовив місце поміж лав
Усіх пророків, ангелів, святих
Моліться люди за померлих
Їм ймення вже – Герой України!
Вони зробили все для наших
Нащадків Неньки-України!!!

*Гришечевич Г.Б., учитель музики
Романовоселівської ЗОШ І—ІІІ ст.*

Це перше Різдво без тебе
І стільчик твій уже пустий,
Не чути голос, наче щебет,
Не дала куля розцвісти...
Сумує матір щохвилини,
Батько журиться щораз,
Падають з очей краплини,
Через кривавий чийсь наказ.

Не чути твоїх тихих кроків,
Печаль в бабусі на очах
І у своїх сімнадцять років
Розкажеш як ти – лиш у снах.

Страшні майданівські картини
Про постріли і людський прах,
Пролиту кров, плакучії новини
Напишеш вже на небесах.

Тобою втоптана дорога
Притрушена вже снігом.
Залишив все. Пішов до Бога,
Ввірвався ти до нього бігом.

Нема тебе, нема тебе із нами!
Ти загинув так трагічно...
ти між Небесними іменами
І в людських серцях навічно.

Ти не вернувся з цього бою!
Ти не закінчив розпочате!
Ми всі сумуєм за тобою!
Назаре, сину, друже, брате!

Грицина Мар'яна

Герої не вмирають

Минають дні, проходять ночі,
Та образ Твій глибоко у душі
Дві сотні літ слова твої пророчі
Гартують душу, кличуть тіло до борні.
Любив ти Україну сповна,
Любив її і Він...
Лиш сорок сім прожив Ти років,
Сімнадцять прожив Він.
Любив ти Україну словом,

Любив ти пензликом своїм,
Оспівував Ти мову калинову,
А він калину, наче скарб, беріг.
По-іншому не міг же Ти вчинити,
По-іншому пройти життя.
«По-іншому не міг я поступити», –
Лунали в слухавці його слова.
Ти довгих десять років був в неволі,
Він на майдані 2 години був,
Для нас Ви найдорожчі, Ви – ГЕРОЇ,
Ви Ті, про кого скажуть: «Буде, є і був...»

Любий Тарасе, твоя Жертва не даремна,
Бо на руках кайданів вже нема.
Рідний Назаре, сину, соколе небесний,
Душа кричить, а сліз уже нема...

Тож встань, народе України,
Прийди на кручі славнії Дніпра,
Поглянь на Київ, на його руїни,
Вклонися низько праху Тараса!

Цілуй ту землю, вміту кров'ю,
Свою молитву ти до Бога занеси
І пам'ятай завжди і Тараса, й Небесну Сотню,
І тисячі неназваних Героїв навіки...

*Войтович-Кузик І.Б., вчитель англ.
мови Сороки-Львівської ЗОШ І-ІІ ст.*

Прийду разом з весною...

*(Світлій пам'яті 17 річному Героєві
Майдану Назарові Войтовичу)*

Простіть за те, що я покинув хату,
Своїх батьків та друзів залишив...
Мені сімнадцять, я вже виріс, тату,
Ти ж сам сміливості мене навчив.

І ти, пробач, матусю, я благаю!
За те, що не вернувся я живим.
Всі кажуть, що герої не вмирають...
Я вічно, мамо, буду молодим!

Прости мене, що не сказав нікому,
Боявся, що не пустиш воювать.
Якби я знав, що не вернусь додому,
То зміг листа б на пам'ять написати.
Про те, як відчував твою тривогу,

Як бомби рвало десь неподалік,
Як у людини відірвало ногу...
Виносив я напівмертвих калік.
Коли ж у тебе серце завмирало,
І сльози покотилися з-під вій...
На Інститутській — це у нас стріляли —
Стояв із хлопцями я на передовій.
А як поцілив в мене снайпер лютий,
Я бачив очі, мамочко, твої.
З любов'ю й ласкою цей погляд твій прикутий
До моїх закривавлених повік.
Тобі кричав, хоч не було вже сили,
Що я люблю вас всіх понад усе!
Що незабаром весноньку на крилах
З теплих країв лелека принесе.
Тоді і я прийду разом з весною,
Твого волосся вітром доторкнусь...
Ми, мамо, не розлучимось з тобою,
В твоїй душі з любов'ю розтворюсь!
Галина Галига

Тобі було лише сімнадцять...

Вічна пам'ять Назару Войтовичу!

Ти був патріотом своєї держави,
Віддавши за неї своє життя,
Чому так сталося, ніхто не знає...
Напевно доля Героя така..
Тобі було лише сімнадцять,
Сімнадцять твоїх, юних літ...
Ще так багато не встиг зробити
Але пішов від нас, у інший світ..
Хтось сказав "Герої не вмирають!"
Не вмреш ніколи для нас і ТИ
Ми будемо пам'ятати про тебе вічно,
У нашому короткому житті...
Настя Блажей

Матусю, пам'ятай мене живого...

Герою Небесної Сотні Назару

Войтовичу присвячується

Матусю, пам'ятай мене живого,
Бо навіть спам'ятатися не встиг,
Від кулі снайпера мені чужого
Я наймолодший з тих, хто в землю ліг.

Пробач, завдав, голубко, тобі болю,
І чорну хустку доля одягла.

Я стану птахом, лісом і рікою –

Всім тим, ким би не став я за життя.

Я ніг твоїх торкнувся осіннім листом,

Ласкавим сонцем ляжу на лице,

До рук впаду калиновим намистом,

Проллюсь дощем весняним в озерце.

Я буду скрізь тебе охороняти,

Я буду білим ангелом твоїм.

Посмертно не хотів Героєм стати –

Я вірив, що повернуся живим.

Матусю, пам'ятай мене малого...

Я так любив розмай твоїх пісень.

Із вас тепер найближче я до Бога,

Ночей немає... Тут є лише день.

Є лише світло, що не ранить очі,

Є лише радість, що дає тепло.

Я чую голос твій, що молить: «Отче...»,

Я бачу, нене, все наше село...

Матусю, пам'ятай мене красивим,

На тебе схожим, ластівко моя,

Я буду поміж ангелів щасливим,

Тепер тут дім мій, тут моя сім'я.

Зі мною хлопці ті, що на Майдані

Під кулі неозброєними йшли,

Горів кривавий сніг, топився під ногами...

Та ми не стали на коліна, ні.

Хай ті стоять, хто в нас стріляв без міри,

Хто за наказом цілився в серця,

Як доказ, свіжі будуть їм могили,

Свічки і квіти на усе життя.

Матусю, пам'ятай мене щасливим –

Я стільки мрій в душі своїй плекав.

На жаль, не стану батьком, дідом сивим,

Залишусь юнаком, який життя не знав.
Та я любив всім серцем Україну –
Засмучену, веселу і святу,
Любив я землю, як малу дитину,
Колись я з неї цвітом проросту...
Матусю, пам'ятай мене живого...
Світлана Бояркевич

*Матеріал підготувала Н.Кузіна,
бібліотекар бібліотеки-філії
с.Травневе Збаразького району.*

**«Останню картину написав кров'ю...» Назар Войтович,
02.06.1996 – 20.02.2014, с. Травневе Збаразького району** [Текст] // Нова Тернопільська газета. – 2014. – 26 лют. – С. 5: фотогр.

Боднар, С. Героїв поховали як січових стрільців [Текст]: Герої не вмирають! [в останню путь провели жителів Збаражчини – Назарія Войтовича та Устима Голоднюка] / С. Боднар // Свобода. – 2014. – 26 лют. – С.5: фотогр.

Боднар, С. Завдяки таким, як Назар Войтович, населення України перетворюється в націю [Текст]: Герої не вмирають! / С.Боднар // Свобода. – 2014. – 4 черв. – С.5: фотогр.

Боднар, С. Збаражчина попрощалася з героями «Небесної сотні» [Текст] / С.Боднар // Народне слово. – 2014. – 28 лют. – С.1, 5: фотогр.

Боднар, С. На честь Героїв Небесної Сотні у Травневому освятили пагорб гідності [Текст]: [на честь 18-річчя наймолодшого Героя Небесної Сотні Назара Войтовича у с.Травневе пройшов День пам'яті] / С.Боднар // Народне слово. – 2014. – 6 черв. – С.1, 4: фотогр.

Боднар, С. Сорок днів на службі у «Небесній сотні» [Текст]: [збаражани склали шану Героям-землякам «Небесної сотні», з дня трагічної загибелі яких минув сороковий день] / С.Боднар // Народне слово. – 2014. – 4 квіт. – С.1, 5: фотогр.

Войтович Назар, 17 років, с. Травневе, Тернопільська область. Наймолодший воїн Небесної сотні [Текст] // Експрес. – 2014. – 27 лют. – 6 берез. – С. 5: фотогр.

Губич, Г. Іменем героя України Назарія Войтовича назвуть школу [Текст] / Г.Губич // Народне слово. – 2014. – 4 квіт. – С.1, 5: фотогр.

Логащук, А. У Травневській школі створюють музей Назарія Войтовича» [Текст] / А.Логащук // Народне слово. – 2014. – 21 листоп. – С. 5: фотогр.

На Майдані пробув дві години, а в пам'яті людей залишиться навічно [Текст]: вшанування Героїв України // Народне слово. – 2014. – 4 квіт. – С. 5: фотогр.

Перун, В. «У шибку пташинкою вдарюсь живою...» [Текст] Герої не вмирають: [про п'ятьох загиблих з Тернопільщини, серед яких зокрема Н. Войтович та У. Голоднюк] // Вільне життя. – 2014. – 26 лют. – С. 2: фотогр.

Сам не знаю де погину... [Текст]: [список людей, які загинули на майдані до 18 лютого та 18-21 лютого, серед яких і наші земляки Устим Голоднюк та Назар Войтович] // Урядовий кур'єр. – 2014. – 25 лют. – С. 1: іл.

Сиско, І. Майдан прикрасили трояндами на честь Героїв Небесної сотні Устима та Назара [Текст]: акція / І.Сиско // Народне слово. – 2014. – 2 трав. – С.1: фотогр.

Сиско, І. Травневська школа пам'ятає свого героя Назара Войтовича [Текст]: шана / І.Сиско // Народне слово. – 2014. – 2 трав. – С.2.

Степчук, К. Героям Небесної Сотні – Героїв України [Текст] / К.Степчук // Вільне життя. – 2014. – 11 черв. – С.2: фотогр.

* * * * *

«Ми, прості люди, змінились. А ті, хто у владі, не дуже» [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/11/22/my-prosti-lyudy-zminylis-a-ti-hto-u-vladi-ne-duzhe/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

17-річний збаражанин Назар Войтович пішов з життя Героєм [Електронний ресурс] // Місто. Там де ти живеш. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: <http://www.gazeta-misto.te.ua/news/17-річний-збаражанин-назар-войтович-піш/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Боднар, С. На честь Героїв Небесної сотні на Збаражчині освятили Пагорб Гідності [Електронний ресурс] / С.Боднар // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/06/02/na-zbarazhchyni-osvyatyly-pahorb-hidnosti-na-chest-herojiv-nebesnoji-sotni/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Войтович Назарій Юрійович [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Войтович_Назарій_Юрійович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Герої не вмирають. Назар Войтович [Електронний ресурс] // Hubs. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2014. – Режим доступу: <http://hubs.com.ua/discussions/geroyi-ne-vmirayut-nazar-voytovich.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Збаражчани просять Петра Порошенка присвоїти бійцям Небесної сотні звання Героїв України [Електронний ресурс] / учасники Народного віче, приуроченого 18-річчю Войтовича Назара, жителі Збаражчини // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/06/03/zbarazhchany-prosyat-petra-poroshenka-prysvojity-zvannya-herojiv-ukrajiny-bijtsyam-nebesnoji-sotni/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Їх нагородили. Посмертно... [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/11/22/jih-nahorodyly-posmertno/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

На пам'ятник загиблому на Майдані Назару Войтовичу зібрали понад 170 тисяч гривень [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/03/20/na-pamyatnyk-zahyblomu->

[na-majdani-nazaru-vojtovychu-zibraly-ponad-170-tysyach-hryven/](#), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Назар Войтович [Електронний ресурс] // Українська правда. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2014. – Режим доступу: <http://nebesna.pravda.com.ua/nazar-vojtovich.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Назар Войтович пробув на Майдані всього 2 години, а в пам'яті людей залишиться навічно [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/04/01/nazar-vojtovych-probuva-na-majdani-vsoho-2-hodyny-a-v-pamyati-lyudej-zalyshytsya-navichno/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Небесная сотня: Войтович Назар [Електронний ресурс] // Bigmir.net. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2000-2014. – Режим доступу: http://news.bigmir.net/nebesnaya_sotnya/798831-Vojtovich-Nazar, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Сиско, І. Понад три сотні троянд збаражани висадили на честь Назара Войтовича та Устима Голоднюка [Електронний ресурс] / І.Сиско // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/04/29/ponad-try-sotni-kuschiv-vysadyly-zbarazhany-na-majdani-franka-na-chest-nazara-vojtovycha-ta-ustyma-holodnyuka/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

У селі наймолодшого Героя Небесної сотні розпочали будівництво меморіалу пам'яті [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/05/16/u-seli-najmolodshoho-heroya-nebesnoji-sotni-rozpochaly-budivnytstvo-memorialu-pamyati/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

У Травневому провели в останню путь наймолодшого Героя Небесної сотні [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/02/22/16068/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Шукають свідків вбивства Назара Войтовича [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/06/19/shukayut-svidkiv-vbyvstva-nazara-vojtovycha/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

Шукають свідків, які бачили, як було вбито наймолодшого Героя «Небесної сотні» Назарія Войтовича [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2014/03/31/shukayut-svidkiv-yaki-bachyly-yak-bulo-vbyto-najmolodshoho-heroya-nebesnoji-sotni-nazariya-vojtovycha/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.01.2015.

З м і с т

Революція Гідності: хроніка подій	3
Устим Голоднюк	21
Назарій Войтович	37